

"La cultura és la nostra form

Joaquim Triadú, secretari general de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, explica en aquesta entrevista el significat i els resultats de la campanya que va convertint el dia de Sant Jordi en una autèntica festa mundial del llibre i la rosa.

Per què una diada de Sant Jordi internacional? —Això va néixer ara fa dos anys, amb la idea de mirar d'exportar arreu del món alguna cosa que tingués arrel clarament i nítidament catalana. Moltes cultures del món tenen fenòmens que han passat les pròpies fronteres: la pizza italiana, el perfum francès, la moda italiana, el te xinès...; molts països han sabut internacionalitzar d'una manera natural algun producte o costum propi. A nosaltres, ens semblava que els catalans també podríem exportar alguna cosa

de la qual estiguéssim orgullosos, i la festa del llibre tenia l'avantatge que podia ser perfectament adaptat a tot el món: les roses són un motiu internacional, i també totes les cultures tenen llibres. Això va coincidir amb l'anunci que es faria a Barcelona el Congrés Internacional d'Editors, que es va escaure ara fa un any, i també amb la voluntat de la UNESCO de convertir el 23 d'abril en el dia mundial del llibre i dels drets d'autor.

—Va costar gaire fer penetrar la idea? —Vam estar un any treballant-hi. Vam connectar amb els més importants gremis editorials del món, fins al punt que vam obtenir la compllicitat de la majoria de gremis de països de manera de ser occidental. Vam contractar una campanya de publicitat d'àmbit mundial, amb el lema "Avui és català", que a cada país anava acompanyat de la imatge d'un escriptor emblemàtic propi: a Anglaterra Shakespeare, a Itàlia el Dant... Vam contactar amb empreses de floristeria d'arreu del món i vam repartir a la vora de 100.000 roses a llibreries adherides de tot el món, i vam repartir-hi, a més a més, punts de llibres i uns díptics explicant què és el dia del llibre a Catalunya.

—Quin pressupost té el conjunt de la campanya? —Evidentment que l'any passat va demanar un es-

forç molt important, hi vam destinar al voltant de cent milions de pessetes. Una persona de la Generalitat, la Magda Oliver, que aleshores era cap del Servei del Llibre i actualment responsable de la Institució de les Lletres Catalanes, va anar voltant pel món durant gairebé quatre mesos. Va resseguir Amèrica i Europa de cap a cap, contactant llibreters, editors... i va ser un èxit. La veritat és que sobtava anar a Copenhaguen i veure-hi l'equivalent al Passeig de Gràcia amb les paradetes de llibres al carrer i la gent passejant-s'hi i comprant-n'hi.

Enguany hi hem tornat, però ara amb la complicitat absoluta del gremi d'editors, gràcies al Congrés Mundial que l'any passat van fer a Barcelona, on els vam presentar la idea, que els va agradar molt. Enguany trenta-tres països del món han fet aquesta experiència, però ja muntada i organitzada per pròpia iniciativa. Nosaltres el que hem fet és proporcionar-los punts de llibre i díptics explicatius. Han sortit informacions i reportatges a les revistes literàries més importants del món, a algunes revistes de companyies aèries (Air France, Sabena, Finnair, etc.) que van o tornen de Barcelona, i nosaltres, a més, vam regalar una rosa a tots els viatgers dels vols que van arribar a Barcelona el 23 d'abril.

—En el cas dels productes que ha esmentat al començament, com la pizza italiana, sí que s'han internacionalitzat, però tot el món en sap l'origen. La internacionalització de la festa del llibre no perilla d'igualir-ne l'origen català?

—Certament, és impossible reproduir a Berlín o París o Nova York el que passa a Barcelona el 23 d'abril, com ho és reproduir a Barcelona el que passa a Munic amb la festa de la cervesa, però tothom sap que la festa de la cervesa és alemanya. Com que nosaltres no tenim un color diferent al mapa, el que hem fet els catalans històricament és utilitzar la cultura com a element de projecció internacional. Pau Casals, Salvador Dalí,

"Com que no tenim un color diferent en el mapa, el que hem fet els catalans històricament és utilitzar la cultura com a element de projecció internacional. Casals, Dalí, Savall, Flotats, Comediants... han estat ambaixadors de Catalunya al món."

a d'expressió internacional”

GLORIA MATAMALA

Jordi Savall, Josep M. Flotats, els Comediants, Montserrat Caballé, Josep Carreras..., cadascun a la seva manera han estat ambaixadors de Catalunya en el món. La cultura ha estat no solament la nostra forma d'identitat diferenciada, sinó també la nostra forma d'expressió internacional més clara.

Precisament per a evitar que pel camí es perdi l'origen català de la festa, nosaltres tenim l'obsessió de denominar la festa del llibre “Sant Jordi's Day”, tot i que alguns altres països també tenen un dia de Sant Jordi propi. La gent que consumeix llibres habitualment és un segment de població que creiem que pot entendre i identificar l'origen de la festa. D'aquí ve que cada any repartim internacionalment més d'un milió de punts de llibre explicatius en més de vint idiomes. I el president Pujol, cada any, envia a unes 250 personalitats d'arreu del món un llibre i una rosa. Els enviem una obra de literatura catalana traduïda a l'idioma del receptor. Bill Clinton enguany ha rebut el *Tirant lo Blanc* en anglès; Roman Herzog, president de la República Federal Alemanya, ha rebut *La magnitud de la tragèdia*, de Quim Monzó; i així, fins a dues-centes trameses.

—*Ha estat una acció de diplomàcia paral·lela...*

—Sí, així com una manera de desmentir totalment i radicalment aquesta mena de mania que tenen alguns intel·lectuals i polítics espanyolistes de dir que els catalans només es miren el melic i són incapaços de sortir del cau. És evident que el castellà és una llengua universal, no té cap sentit negar-ho, i que la llengua i la literatura castellanes són molt presents a Catalunya. Barcelona és, i esperem que continuï essent-ho, la capital mundial de l'edició en llengua castellana, però això no priva que la cultura catalana tingui també una voluntat clara d'internacionalització. De fet, Sant Jordi de l'any passat va coincidir amb l'inici de les emissions per satèl·lit de TV3.

—*Quina resposta ha tingut aquesta iniciativa a Espanya?*

—En certs ambients de caràcter cultural de Madrid hi ha hagut una resposta positiva, però no ha arrelat popularment.

—*I què ho fa que Copenhaguen s'hi sumi i Madrid no?*

—No ho sé. Jo suposo que la proximitat geogràfica deu treure atractiu a la festa. No hi veig cap element anticatalà, perquè al cap i a la fi no els de-

“Sant Jordi internacional ha estat també una manera de desmentir totalment i radicalment aquesta mena de mania que tenen alguns intel·lectuals i polítics espanyolistes de dir que els catalans només es miren el melic i són incapaços de sortir del seu cau.”

ARXIU

Mostra del material editat. És la campanya Sant Jordi Internacional.

manem pas que comprin llibres en català, ni que les roses que regalin siguin necessàriament catalanes. Aquestes coses només funcionen si els gremis de llibreters i d'editors s'ho creuen. Tu no pots crear un espai màgic com és el dia de Sant Jordi artificialment des de l'administració. Per què ha tingut èxit als Estats Units, sobretot a la costa atlàntica? Perquè hi ha hagut una cadena de llibreries molt important que s'ho ha

cregut i un grup d'editors que s'hi ha decidit. En tot cas, enguany hem fet un gest específic amb relació a la resta de l'estat, com és publicar a tots els diaris de circulació estatal un anunci que els convida a venir a Catalunya per Sant Jordi, amb l'eslògan "Acércate". Amb el mateix lema, farem una campanya intensa de caràcter turístic a final de maig i començament de juny.

—Segons sembla, els escriptors en llengües majoritàries consideren un signe de prestigi haver estat traduïts al català. Aquesta dada, i l'èxit d'iniciatives com el Sant Jordi internacional, fan pensar que la llengua i la cultura catalanes tenen un reconeixement i un prestigi creixents fora de les nostres fronteres. En canvi, a l'interior de Catalunya hi ha déficits importants quant a aquest tipus de reconeixement. No és una situació paradoxal?

—Bé, jo crec que la llengua catalana està molt millor ara que no pas fa vint-i-cinc o trenta anys. Aquest és el típic tema del got mig ple o mig buit. Si tu parles amb gent gran, et diuen que als anys vint o als trenta només se sentia parlar català al carrer. Però si això és veritat a nivell de carrer, caldria veure què passava amb l'ensenyament, la retolació comercial, el món econòmic, etc. És evident que no som on hauríem de ser, però avui el català s'ha implantat com a llengua d'ús en molts àmbits on era impensable fa uns anys. Ara, potser globalment se sent menys català que no pas abans al carrer, per raons estrictament d'herència històrica, però el català està en un procés d'arrelament. Hi ha ge-

neracions senceres de catalanoparlants que no han pogut aprendre la llengua, i per tant no la utilitzen en els usos escrits o de lectura. I ja no parlem de la gent castellanoparlant que va arribar aquí sense la possibilitat de rebre'n l'ensenyament. És un procés lent, però el nostre repte és que al final d'aquest procés, d'aquí deu anys o quinze, la globalitat de la població de Catalunya usi la llengua que vulgui usar però que conegui totes dues llengües al cent per cent a tots els nivells, oral, escrit i de lectura. Ningú no podrà al·legar desconeixement del català perquè tothom hi haurà tingut accés. Utilitzar-lo o no serà una qüestió de llibertat personal. Jo vull ser optimista.

—Es pot ser optimista respecte al català, si fins i tot els francesos estan preocupats pel futur de la seva llengua?

—El català és una llengua de sis milions de potencials usuaris al Principat, deu tenir entre dos i tres milions de potencials usuaris al País Valencià, i mig milió més entre Mallorca i Catalunya Nord. Però tots sabem que els usuaris reals del català no són els deu milions de persones que habiten els Països Catalans. Des d'un punt de vista d'oferta comercial en català té elements de handicap molt importants. Tampoc no hem

disposat històricament d'un estat modern propi que hagués establert la preeminència del català. Però ha de quedar clar que la supervivència de la llengua no pot dependre de si tenim un estat propi o no. El català ha d'existir al marge de quin sigui l'estatut jurídic que tingui Catalunya, tot i sabent que té uns handicaps molt importants enfront de les llengües veïnes com el castellà i el francès. Davant aquestes dues llengües el català té poques possibilitats de guanyar mercat en el terreny dels mitjans de comunicació o de les noves tecnologies sense ajuts complementaris. I per tant el català necessitarà durant molt de temps croses jurídiques i polítiques que l'ajudin a superar la situació de desigualtat. Cal pensar que el francès, tot i ser una llengua gran i tenir un estat que el defensa al darrere, té més mecanismes de protecció legal

"El català necessitarà durant molt de temps croses jurídiques i polítiques que l'ajudin a superar la situació de desigualtat. El francès, tot i tenir un estat que el defensa, té més protecció legal."

que no pas el català.

—Com interpreta els moviments d'oposició a la nova llei de les llengües sorgits en àmbits intel·lectuals i socials de Catalunya?

—En aquest debat m'estimaria més de no entrar-hi. La Conselleria de Cultura ja fa els passos que corresponen. En tot cas, jo no he sentit dir a ningú, almenys ningú que sigui realment representatiu, que el català no requereixi un tractament especial per a preservar-lo i enfortir-lo com a llengua pròpia del país. El que he sentit són punts de vista sobre el com s'ha de fer això. És indiscutible que el català requereix ajuda. El que hem d'intentar entre tots és que la consolidació del ca-

talà sigui un fet irreversible. És evident que tenim diversos signes d'identitat, una manera de viure, però tot això passaria molt desapercebut si no hi hagués un element clarament diferenciador respecte a la resta de cultures d'Europa, que és la llengua. Si els catalans acabéssim perdent la llengua ens seria molt més difícil de ser coneguts com a tals. Allò que ens defineix com a diferents, fins i tot allò que en molesta més d'un, és el fet que parlem en català.

—Crida l'atenció que sectors importants de l'opinió pública es pensin que la nova llei vol obligar la gent a parlar en català, quan de fet el document de propostes del govern no conté elements d'aquesta mena. No s'ha explicat bé la motivació de la nova llei?

—Jo penso que la Conselleria de Cultura ha optat pel camí més democràtic i menys dirigista possible. Si el govern hagués portat al Parlament un projecte de llei tancat i sense pràcticament possibilitat de discussió, o si ens haguéssim tancat en banda amb unes determinades idees, ens haurien acusat de voler imposar un model determinat. S'ha adoptat el camí contrari. La iniciativa, evidentment, surt del govern, que porta al Parlament un document treballat, seriós i molt sòlid, i que és un element bàsic de discussió de la ponència conjunta, com ho és també la llei del 1983. En tot cas, si d'alguna cosa se'ns podria acusar és d'haver estat molt generosos en el procediment i d'un excés de zel

Joaquim Triadú opina sobre l'oposició a la nova llei de les llengües oficials: "Si els catalans acabéssim perdent la llengua ens seria molt més difícil de ser coneguts com a tals." (Foto: Glòria Matamala)

democràtic. El que passa és que quan escoltes tothom, des dels partits a les entitats de la societat civil, es crea un debat públic. I aquest debat pot córrer el risc de ser, en part, esbiaixat, subjectiu o distorsionat. Però, en tot cas, és debat. I cal recordar que la ponència parlamentària encara té molta feina per davant.

Eduard Voltas

escàner

Un dels projectes més utilitzats als IES durant el curs 96-97

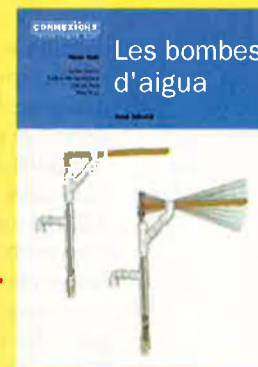
Els 8 crèdits comuns de Ciències Socials

Connexions

Amb un enfocament plenament innovador a partir de temes o objectes quotidians

Crèdits comuns i variables de Tecnologia

Eumo Editorial
Eumo és l'editorial de la Universitat de Vic